УДК 343.13

Татаров Олег Юрійович – доктор юридичних наук, професор,
м. Київ, Україна
https://orcid.org/0000-0001-8491-4931

DOI: https://doi.org/10.17721/2413-5372.2024.3-4/111-125

Процесуальні гарантії юридичних осіб при укладенні угоди у кримінальному провадженні: національний досвід і європейський контекст

У статті здійснено комплексне дослідження правової природи, змісту та особливостей укладення і судового розгляду угоди у кримінальному провадженні щодо застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру у спеціальному порядку, передбаченому главою 37–1 Кримінального процесуального кодексу України. На підставі аналізу положень оновленого законодавства, зокрема Закону України № 4111-IX від 4 грудня 2024 року, обґрунтовано, що нова форма угоди є важливим елементом сучасного процесуального компромісу у кримінальній юстиції, однак її правозастосування потребує належного балансу між публічним інтересом та захистом прав суб'єктів господарювання. У статті особливу увагу приділено процесуальному статусу юридичної особи як сторони угоди, визначено її право на представництво, право на захист та процесуальну автономність, розмежовано повноваження представника і захисника, підкреслено важливість добровільності волевиявлення при укладенні угоди. З'ясовано, що відсутність у чинній редакції КПК України гарантій участі захисника на певних стадіях провадження, обмеження у доступі до матеріалів справи, а також можливість укладення угоди за ініціативою прокурора без участі адвоката у разі формальної наявності «представника» юридичної особи, несе ризики формального погодження санкцій без належної правової оцінки дій. Обґрунтовано, що ефективна реалізація права на захист юридичної особи передбачає законодавче забезпечення її права на кваліфіковану правову допомогу незалежно від обставин визначення представника. Розкрито зміст угоди, порядок її ініціювання, етапи досудового та судового розгляду, з урахуванням необхідності судового контролю за її справедливістю, добровільністю та законністю. Констатовано, що відсутність нормативно закріпленого переліку підстав для відмови суду у затвердженні угоди, недостатньо конкретизований зміст категорії «суспільний інтерес», а також нечітке регулювання щодо співпраці юридичної особи із стороною обвинувачення, становлять загрозу для реалізації принципу юридичної визначеності і рівності сторін. На основі аналізу французької моделі Convention judiciaire d'intérêt public (CJIP), нідерландського інституту transactie та італійської процедури patteggiamento, обґрунтовано доцільність імплементації до національного законодавства окремих інституційних механізмів, які забезпечують вищий рівень захисту прав юридичних осіб, зокрема щодо обов'язкової участі адвоката, чіткого контролю за процедурою добровільності угоди та інституалізованого моніторингу її виконання. У висновках сформульовано пропозиції щодо внесення змін до статей 483–17, 483–18 та 483–19 КПК України з метою належного нормативного забезпечення процесуальних гарантій юридичних осіб у спеціальному провадженні.

Ключові слова: *угода, юридична особа, кримінальне провадження, заходи кримінально-правового характеру, спеціальний порядок, представник, захисник, прокурор, судовий контроль, суспільний інтерес, глава 37–1 КПК України.*

Вступ

Впровадження інституту кримінальної відповідальності юридичних осіб у формі застосування до них заходів кримінально-правового характеру стало вагомим кроком до гармонізації кримінального процесуального законодавства України із міжнародними стандартами та вимогами антикорупційної політики. Особливої уваги набуло це питання після набрання чинності Законом України від 4 грудня 2024 року № 4111-IX, який закріпив спеціальний процесуальний порядок – главу 37–1 КПК України – для розгляду кримінальних проваджень щодо юридичних осіб. У межах цієї нової глави окреслено новий тип угоди – угоду про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру, що засвідчує подальший розвиток змагальної моделі кримінального процесу і тенденцію до розширення інституту угод.

Утім, аналіз чинного регулювання демонструє низку невирішених як теоретичних, так і практичних проблем, зокрема щодо суб'єктного складу угоди, співвідношення ролі представника і захисника, оцінки суспільного інтересу та правового визначення наслідків невиконання умов угоди. Ці питання набувають особливої актуальності у зв'язку з тим, що укладення угод із юридичними особами може стати дієвим інструментом не лише процесуальної економії, а й розкриття складних форм організованої та корпоративної злочинності.

Належне нормативне регулювання такої процедури є критично важливим з огляду на потребу забезпечення правових гарантій, прозорості кримінального процесу та запобігання зловживанням з боку сторін. Саме тому поглиблене вивчення положень глави 37–1 КПК України у контексті укладення та судового розгляду угод із юридичними особами є нагальним і має значення як для правозастосовної практики, так і для подальшого вдосконалення кримінального процесуального законодавства України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання кримінального провадження на підставі угод, як одного з виявів спрощеної процедури вирішення кримінально-правового конфлікту, привертає посилену увагу вітчизняних учених. У теоретичному й прикладному вимірах цей інститут досліджувався І.В. Гловюк, В.О. Гринюком, М.І. Демурою, І.О. Кісліциною, В.В. Колодчиним, А.В. Лапкіним, О.О. Леляк, О.В. Литвином, В.В. Навроцькою, Р.В. Новаком, М.А. Погорецьким, Є.В. Повзиком, В.О. Рибалком, Г.Ю. Саєнко, М.В. Сіроткіною, М.М. Таусом, І.А. Тітком, А.С. Трекке, А.Р. Туманянц, Г.Є. Тюріним, П.В. Холодилом та іншими. У їхніх роботах висвітлювалися правова природа угод про визнання винуватості, умови їх укладення, судовий контроль за змістом угоди, роль прокурора, правовий статус сторін тощо. Водночас провадження щодо юридичних осіб, які піддаються заходам кримінально-правового характеру, зокрема у спеціальному порядку, набуло відносно обмеженої доктринальної розробки. Певні аспекти проблематики розглядалися С.Є. Абламським, К.Л. Бугайчуком, А.В. Даниленко, З.А. Загиней-Заболотенко, І.В. Козаковою, О.О. Кочурою, І.В. Лєшуковою, О.В. Панченко, М.Є. Паньком, О.П. Провоторовим, І.В. Черниченко, О.О. Юхном, А.М. Ященком. Їхні праці здебільшого стосуються загальних положень відповідальності юридичних осіб, підстав притягнення та проблем інституту представництва, однак саме глава 37–1 КПК України, яка вперше передбачає можливість укладення спеціального виду угоди з юридичною особою – угоди про застосування заходів кримінально-правового характеру – досі не стала предметом системного аналізу.

Зокрема, недостатньо висвітлено процесуальний порядок ініціювання та укладення таких угод, критерії оцінки їх змісту, проблеми представництва інтересів юридичної особи, баланс ролі про-

курора та межі його дискреції, а також специфіку судового контролю в межах спеціального порядку. Окремі аспекти були порушені у наукових дисертаціях, присвячених угодам про визнання винуватості, зокрема у працях А.С. Трекке, П.В. Холодила, О.О. Леляк, однак ці положення потребують адаптації до нової правової конструкції угоди з юридичною особою. Таким чином, дослідження положень глави 37–1 КПК України має як концептуальну новизну, так і значення для практики реалізації механізмів відповідальності юридичних осіб у кримінальному провадженні.

Мета і завдання дослідження

Метою цього дослідження є з'ясування особливостей правового регулювання, практичної реалізації та прогнозування проблем застосування угоди про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру у спеціальному порядку відповідно до положень глави 37–1 Кримінального процесуального кодексу України й обґрунтування пропозицій щодо їх вирішення.

Зазначена мета зумовлює необхідність вирішення **низки завдань**, а саме: проаналізувати нормативну природу та правову сутність нової форми угоди, відмежувати її від угоди про визнання винуватості та угоди про примирення; виявити процесуальні особливості укладення угоди, визначити коло її сторін і статус представника юридичної особи; з'ясувати правові підстави та часові межі ініціювання угоди; розглянути склад обставин, що підлягають оцінці прокурором під час ухвалення рішення про укладення угоди; охарактеризувати зміст угоди, а також специфіку досудового та судового провадження на її підставі; встановити недоліки чинного законодавчого регулювання глави 37–1 КПК України у частині відсутності підстав для відмови у затвердженні угоди, нечіткості судового контролю та колізій у сфері представництва юридичної особи. Виконання цих завдань спрямоване на формування науково обґрунтованих висновків і пропозицій щодо удосконалення правового регулювання провадження щодо юридичних осіб у спеціальному порядку.

Матеріали та методи

Матеріалами дослідження стали положення Кримінального процесуального кодексу України, зокрема глав 35, 36, 37–1, положення Кримінального кодексу України (стаття 96–3), Закони України, що регламентували зміни у сфері кримінального процесу щодо юридичних осіб, а також судова практика й аналітичні матеріали щодо реалізації проваджень на підставі угод. Особливу увагу приділено нормам, введеним Законом України від 4 грудня 2024 року № 4111-IX, які започаткували спеціальний порядок провадження щодо застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру.

У процесі дослідження використано низку загальнонаукових та спеціально-юридичних **методів**. Зокрема, застосовано формально-догматичний метод для аналізу структури й змісту новел глави 37–1 КПК України; системно-структурний підхід – для встановлення зв'язків між новим видом угоди та чинною моделлю кримінального провадження на підставі угод; логіко-юридичний метод – для розкриття недоліків законодавчих конструкцій; порівняльно-правовий – для виявлення відмінностей між видами угод у кримінальному процесі України. Також використано метод правового прогнозування для оцінки перспектив застосування нової форми угод у провадженні щодо юридичних осіб та можливих шляхів удосконалення законодавства. Застосування комплексу методів дозволило виявити концептуальні проблеми глави 37–1 КПК України, які можуть виникнути під час практичної реалізації глави 37–1 КПК України та які потребують теоретичного осмислення і законодавчого вдосконалення.

Виклад основного матеріалу

Насамперед слід зауважити, що у науковому аспекті першочерговим ви-

дається акцентування на тому, що усунення проблемних аспектів, пов'язаних із реалізацією інституту угоди про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру у спеціальному порядку відповідно до положень глави 37–1 КПК України, зумовлене об'єктивною потребою у вдосконаленні кримінальних процесуальних правовідносин між слідчим, прокурором, слідчим суддею, з одного боку, та юридичною особою і її представниками – з іншого. Ідеться також про потребу модернізації кримінального процесуального механізму як такого. Запровадження зазначених змін спрямоване не лише на підвищення ефективності кримінального провадження загалом, а й на істотне зміцнення процесуальних гарантій правового статусу юридичної особи як самостійного учасника відповідних правовідносин (Погорецький, 2002; 2014; 2022, с. 72–90).

Проблематика реалізації інституту угоди про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру у спеціальному порядку, передбаченому главою 37–1 КПК України, ускладнюється відсутністю у відкритому доступі сформованої судової практики. Це пояснюється тим, що відповідні положення були запроваджені лише з набранням чинності Закону України від 4 грудня 2024 року № 4111-IX, а отже, їх практичне застосування ще не набуло сталості і не відображене в Єдиному державному реєстрі судових рішень. У зв'язку з цим, подальший аналіз буде зосереджено виключно на новелах чинного кримінального процесуального законодавства, з урахуванням положень згаданого Закону, а також із залученням напрацювань правозастосовної практики загального інституту угод у кримінальному провадженні в Україні та відповідного досвіду країн Європейського Союзу.

У цьому контексті особливої уваги набуває нормативна конструкція ч. 2 ст. 96–3 КК України, яка передбачає чотири самостійні групи підстав для застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру – незалежно від факту притягнення до відповідальності фізичної особи. Ці підстави необхідно аналізувати крізь призму інституту угод, передбачених чинним КПК України, а також у світлі напрацювань європейської практики щодо притягнення юридичних осіб до кримінальної відповідальності. Зокрема, у ст. 96–3 КК України йдеться про:

1) вчинення її уповноваженою особою, її засновником (учасником), кінцевим бенефіціарним власником або членом наглядової ради від імені та/або в інтересах юридичної особи суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого статтями 209, 369, 369–2 стосовно службових осіб, передбачених частиною четвертою статті 18 КК України;

2) незабезпечення здійснення покладених на уповноважену особу юридичної особи законом чи установчими документами юридичної особи обов'язків щодо вжиття заходів із запобігання корупції, що призвело до вчинення від імені та/або в інтересах юридичної особи суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого статтями 209, 369, 369–2 стосовно службових осіб, передбачених частиною четвертою статті 18 КК України;

3) незабезпечення виконання покладених на уповноважену особу юридичної особи законом або установчими документами юридичної особи обов'язків щодо здійснення нагляду та/або контролю за діями осіб, які діють від імені юридичної особи або за дорученням її уповноважених осіб, є членами її колегіальних органів або найманими працівниками, що призвело до вчинення від імені та/або в інтересах юридичної особи суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого статтями 209, 369, 369–2 стосовно службових осіб, передбачених частиною четвертою статті 18 КК України;

4) вчинення від імені та/або в інтересах юридичної особи суспільно небез-

печного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого статтями 209, 369, 369–2 стосовно службових осіб, передбачених частиною четвертою статті 18 КК України, з відома її уповноважених осіб, засновника (учасника), кінцевого бенефіціарного власника, члена наглядової ради.

Зазначене положення істотно розширює доктрину відповідальності юридичних осіб, наближаючи її до моделей колективної відповідальності у кримінальному праві країн ЄС (див.: Gless, 2011).

З урахуванням спеціального режиму кримінального провадження, передбаченого главою 37–1 Кримінального процесуального кодексу України, постає об'єктивна необхідність у нормативному доопрацюванні й конкретизації критеріїв його застосування. Зокрема, положення частини першої статті 483–17 КПК України, хоча й декларує можливість укладення угоди про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру, не встановлює чітких вимог щодо дотримання процесуального порядку, визначеного статтями 483–1 та 483–3 цього Кодексу. Така неповнота правового регулювання зумовлює фрагментарність відповідної процедури та створює загрозу для забезпечення принципу правової визначеності в умовах кримінального провадження щодо юридичних осіб.

Запровадження статтею 483–17 Кримінального процесуального кодексу України можливості укладення угоди у кримінальному провадженні щодо застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру у спеціальному порядку знаменує по суті поетапне становлення нового інституту договірного врегулювання у сфері кримінального переслідування юридичних осіб. На відміну від уже існуючих в українському кримінальному процесі угоди про визнання винуватості та угоди про примирення, йдеться про третій – автономний – різновид угоди, що має власне цільове призначення та процесуальну специфіку.

Цей тип угоди відзначається рядом особливостей, що зумовлюють потребу в його докладному теоретико-практичному аналізі. Передусім, умовою можливості укладення такої угоди є наявність законодавчо визначених підстав для застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру, передбачених статтею 96–3 Кримінального кодексу України. Хоча ця передумова прямо не сформульована у тексті частини першої статті 483–17 КПК України, вона логічно випливає з узгодженого тлумачення положень глави 37–1 КПК, зокрема частин другої статті 483–1 та другої статті 483–3. Так, кримінальне провадження щодо юридичної особи допускається лише за наявності певних процесуальних умов, зокрема якщо інкриміноване правопорушення охоплюється диспозицією статей 209, 369 або 369–2 Кримінального кодексу України та вчинене службовими особами, визначеними частиною четвертою статті 18 КК України, від імені чи в інтересах відповідної юридичної особи.

Таким чином, інститут угоди у спеціальному порядку щодо юридичних осіб, хоча й представлений у КПК на рівні формального закріплення, потребує комплексного нормативного осмислення в контексті всієї системи кримінального та кримінального процесуального законодавства.

У межах спеціального порядку кримінального провадження, передбаченого главою 37-1 КПК України, сторонами угоди про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру виступають прокурор і сама юридична особа як автономний процесуальний суб'єкт. На відміну від угоди про визнання винуватості, регламентованої статтею 469 КПК України, укладення якої не допускається у провадженні стосовно уповноваженої особи юридичної особи, спеціальний порядок визнає саму юридичну особу носієм правосуб'єк-

тності, здатним реалізовувати право на укладення угоди незалежно від процесуального статусу її посадових осіб.

Частина друга статті 483-17 КПК України покладає на прокурора обов'язок повідомити представника юридичної особи про можливість укладення угоди, роз'яснити процедуру її реалізації та утриматися від створення перешкод у цьому процесі. Зміст зазначеної норми є значною мірою відтворенням положень частини сьомої статті 469 КПК України щодо угоди про примирення. Водночас її застосування у контексті провадження стосовно юридичної особи видається методологічно суперечливим: прокурор, будучи стороною угоди, не може виступати арбітром власної поведінки чи оцінювати її з точки зору «перешкоджання». Відмова прокурора від укладення угоди у таких випадках має розглядатися не як порушення процесуальних прав іншої сторони, а як реалізація його дискреційних повноважень на основі правової оцінки доцільності та наявності законних підстав для укладення угоди.

Ініціатива щодо укладення угоди у спеціальному порядку може належати як прокурору, так і представнику юридичної особи. Однак у цьому контексті постає низка сутнісних проблем, пов'язаних із визначенням процесуального статусу учасників відповідного провадження. Згідно зі статтею 483-2 КПК України, участь у процесі від імені юридичної особи забезпечується її представником, обраним самостійно. У разі його відсутності закон покладає на органи досудового розслідування, прокурора, слідчого суддю або суд обов'язок залучити захисника за призначенням.

Разом із тим, положення статті 483-17 КПК України не містять згадки про захисника як учасника провадження на стадії укладення угоди, що породжує правову колізію. За чинною редакцією, у разі відсутності належно уповноваженого представника юридичної особи призначений захисник не наділений правом повноцінної участі в окремих ключових процесуальних діях – ознайомленні з матеріалами досудового розслідування, участі в підготовчому судовому засіданні та судовому розгляді, отриманні копій відповідних процесуальних документів. Така процесуальна обмеженість не виглядає виправданою, оскільки в умовах застосування угоди лише обраний юридичною особою представник здатен повноцінно реалізовувати її волевиявлення щодо погодження умов угоди. Відсутність правоздатного представника фактично унеможливлює укладення угоди, нівелюючи правовий механізм, передбачений главою 37-1 КПК України.

Щодо часових меж, у межах яких допускається ініціювання укладення угоди про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру, стаття 483-17 КПК України встановлює, що така ініціатива може бути реалізована з моменту винесення постанови про здійснення провадження у спеціальному порядку до виходу суду до нарадчої кімнати для постановлення ухвали. Це створює достатній часовий простір для ведення переговорів між сторонами, однак залишає відкритим питання щодо чіткої регламентації допустимості подання такої ініціативи на різних етапах досудового розслідування. Така невизначеність може негативно впливати як на баланс інтересів сторін, так і на досягнення процесуальної економії без шкоди для повноти розслідування.

Критерії, які прокурор зобов'язаний брати до уваги при прийнятті рішення щодо укладення угоди, визначені у статті 483-18 КПК України. Серед них: ступінь та характер сприяння юридичної особи стороні обвинувачення під час досудового розслідування; надання даних, що сприяють ідентифікації фізичних осіб – співучасників злочину; тяжкість і суспільна небезпечність правопорушення; а також наявність суспільного інтересу в оперативному розслідуванні й завершенні провадження. На відміну від статті 470 КПК України, яка регламентує угоду про визнання винуватості, поло-

ження про суспільний інтерес у статті 483-18 позбавлено згадки про запобігання, виявлення чи припинення більшої кількості або тяжчих кримінальних правопорушень. Ця редакційна різниця є позитивною, оскільки дозволяє уникнути надмірно широкого та суб'єктивного тлумачення категорії «запобігання», що, як зазначає Тюрін (2017, с. 88), не піддається об'єктивній перевірці й може використовуватись як підґрунтя для необґрунтованої відмови у визнанні угоди.

Разом із тим, включення категорії «суспільного інтересу» до переліку умов укладення угоди залишається предметом наукової полеміки. У літературі обґрунтовано піддається сумніву доцільність формалізованого використання цього критерію, оскільки сам факт здійснення розслідування та судового розгляду кримінального правопорушення апріорі відповідає суспільному інтересу. Відтак, покладання на прокурора функції оцінки «суспільної важливості» конкретної угоди створює ризики суб'єктивізму та дискреційних зловживань з боку обвинувачення (Трекке, 2018, с. 134). У зв'язку з цим при тлумаченні статті 483-18 КПК України необхідно виходити з принципів правової визначеності, справедливості та пропорційності між досягненням цілей угоди і дотриманням процесуальних гарантій юридичної особи.

Що стосується змісту угоди, то він є чітко регламентованим і має включати: ідентифікаційні дані сторін; опис правопорушення, яке інкримінується; його правову кваліфікацію; підтвердження юридичною особою свого зв'язку з відповідним діянням; умови співпраці зі стороною обвинувачення (у разі їх наявності); узгоджений вид та обсяг заходів кримінально-правового характеру; строк їх дії у разі застосування додаткових (нефінансових) обмежень; а також письмову згоду, оформлену належним чином уповноваженим представником юридичної особи. Угода також повинна містити положення щодо правових наслідків її затвердження, а також наслідків її невиконання – відповідно до частини другої статті 483-18 КПК України.

Окрему увагу слід звернути на те, що обов'язок юридичної особи надавати сприяння стороні обвинувачення у межах укладення угоди не є обов'язковим, що вже викликало наукову критику (Холодило, 2017, с. 65). Такий підхід суперечить логіці самого інституту угоди, оскільки у випадку кримінального провадження стосовно юридичної особи саме її активна процесуальна позиція має відігравати ключову роль у прийнятті рішення про застосування заходів. Невизначеність також виникає внаслідок нечіткого юридико-технічного формулювання фрази «вид заходів», яка має бути замінена на «вид заходу» у разі застосування одного заходу або «види заходів» – у разі множинності санкцій. Такі неточності у термінології знижують рівень правової ясності та ускладнюють правозастосування.

Питання укладення угоди у досудовому провадженні регулюється статтею 483–19 КПК України, яка передбачає, що у разі досягнення згоди між сторонами акт про застосування заходів кримінально-правового характеру разом із текстом підписаної угоди має бути невідкладно скерований до суду. Водночас прокурору надається право відтермінувати направлення цих матеріалів до завершення слідчих (розшукових) дій або отримання висновків експерта, якщо вони мають істотне значення для оцінки доказів, особливо з огляду на можливу відмову суду в затвердженні угоди. Проте така норма повторює недоліки, притаманні статті 474 КПК України, зокрема її частині першій, яка неодноразово піддавалася обґрунтованій критиці з боку науковців (Гловюк, 2015, с. 112–115; Леляк, 2015, с. 229–230). Залишається також відкритим питання ризиків зловживань з боку органів обвинувачення через відсутність належного контролю за строками скерування матеріалів до суду, що уможливлює фактичне затягування провадження. Запропоновані науковою спільнотою мо-

делі удосконалення редакції цієї статті, зокрема з боку Холодила (2017, с. 115), зберігають свою актуальність.

На етапі судового розгляду питання затвердження угоди розглядається у підготовчому судовому засіданні з обов'язковою участю прокурора та представника юридичної особи, як це передбачено статтею 483–13 КПК України. Суд має два альтернативних варіанти дій: затвердити угоду або відмовити в її затвердженні з поверненням матеріалів прокурору для подальшого розслідування. З огляду на роз'яснення, надані в постанові Пленуму Вищого спеціалізованого суду України у кримінальних справах № 13 від 11.12.2015, за умови відсутності підстав для продовження досудового розслідування суд має право призначити розгляд справи в загальному порядку. Хоча предмет доказування у таких справах прямо не окреслено, стаття 483-19 КПК України вимагає, щоб суд перед затвердженням угоди переконався в належному інформуванні представника юридичної особи про її право на повноцінний судовий розгляд, зміст угоди, її правові наслідки та природу погоджених заходів кримінально-правового характеру.

Разом із тим закон не конкретизує, які саме обставини має перевірити суд для ухвалення рішення про затвердження або відмову в затвердженні угоди. У чинній редакції відсутня і відсильна норма до частини сьомої статті 474 КПК України, яка містить перелік підстав для відмови у затвердженні угоди про визнання винуватості. Така законодавча прогалина створює ризик порушення принципу правової визначеності, адже КПК України прямо передбачає можливість відмови суду у затвердженні угоди, але не регламентує критерії для такого рішення.

З метою усунення цього дефекту доцільним видається або закріплення у статті 483-19 КПК України автономного переліку підстав для відмови у затвердженні угоди з юридичною особою з урахуванням її особливого правового статусу, або встановлення відсилки до положень частини сьомої статті 474 КПК України. Пріоритетним є перший підхід, оскільки він забезпечить цілісність правового регулювання інституту угод у спеціальному порядку, не підміняючи його механізмами, притаманними фізичним особам.

Що стосується структури судового рішення у такому провадженні, воно має особливості, що відрізняють його від традиційних ухвал. Мотивувальна частина повинна містити: обставини суспільно небезпечного діяння, його правову кваліфікацію, дані про юридичну особу та її зв'язок із вчиненим правопорушенням, зміст укладеної угоди, визначені сторони, узгоджені заходи кримінально-правового характеру, а також аргументацію суду щодо відповідності угоди вимогам законодавства. У резолютивній частині необхідно вказати: рішення про затвердження угоди, посилання на її реквізити, визнання юридичної особи пов'язаною із правопорушенням, правову кваліфікацію цього діяння, перелік погоджених заходів, а також інші елементи, передбачені частиною третьою статті 483-19 КПК України з урахуванням вимог статті 483-15 КПК України.

Варто зазначити, що, на відміну від частини першої статті 483-18 КПК України, де використовується формулювання в однині («вид заходів»), стаття 483-19 уже вживає множину («заходи»), що прямо свідчить про можливість одночасного застосування декількох заходів до юридичної особи. Разом із тим викликає сумнів вимога вказувати мотиви затвердження угоди без законодавчо визначених критеріїв, які б дозволили суду сформувати правову позицію на достатньо обґрунтованому рівні. Такий стан речей створює простір для довільного тлумачення та послаблює принцип юридичної визначеності, що особливо небезпечно в умовах новелізації інститутів кримінального процесу.

Таким чином, для усунення наявних суперечностей і законодавчих прога-

лин, що істотно ускладнюють ефективне застосування спеціального порядку кримінального провадження щодо юридичних осіб, необхідним є внесення системних змін до глави 37-1 Кримінального процесуального кодексу України. Передусім, слід внести уточнення до статей 483-1, 483-17 та 483-18 КПК України з метою законодавчого закріплення чіткого взаємозв'язку між підставами для провадження щодо юридичної особи та можливістю укладення відповідної угоди. Це дозволить усунути нормативну фрагментарність і забезпечити належну передбачуваність процесуальних рішень.

Доцільно також законодавчо встановити право захисника, призначеного у порядку, передбаченому КПК України, представляти інтереси юридичної особи на всіх стадіях провадження у разі відсутності належним чином уповноваженого представника. Такий підхід гарантуватиме безперервність процесуального представництва та забезпечить захист інтересів юридичної особи навіть за умов об'єктивної неможливості залучення представника за вибором.

Окрему увагу слід приділити редакції частини другої статті 483-17 КПК України, яка містить некоректне формулювання про «неперешкоджання» з боку прокурора укладенню угоди. У чинній формі ця норма створює хибне враження про обов'язок прокурора погоджуватись на укладення угоди, що не відповідає принципу дискреційного розсуду. Замість цього доцільно закріпити норму про обов'язок прокурора здійснити об'єктивну оцінку наявності правових підстав та доцільності укладення угоди, виходячи з вимог закону та з урахуванням інтересів правосуддя.

Крім того, потребує істотного доопрацювання нормативне регулювання категорії «суспільного інтересу» як критерію прийняття рішення про укладення угоди. З метою запобігання довільному тлумаченню з боку органів обвинувачення доцільно деталізувати у КПК України процедуру оцінки суспільного інтересу, спираючись на існуючу судову практику, а також доктринальні підходи щодо меж реалізації прокурорської дискреції. Визначення об'єктивних і перевірюваних параметрів суспільного інтересу сприятиме дотриманню принципів правової визначеності, пропорційності та справедливості.

У підсумку, формування дієвого механізму реалізації угод у спеціальному порядку кримінального провадження щодо юридичних осіб вимагає не лише технічного вдосконалення окремих положень глави 37–1 КПК України, але й концептуального переосмислення її структури як автономного процесуального інституту. Такий підхід дозволить забезпечити баланс між ефективністю кримінального провадження та дотриманням процесуальних гарантій юридичних осіб у контексті сучасних стандартів кримінальної юстиції.

Порівняльно-правовий аналіз свідчить про те, що модель укладення угод у кримінальному провадженні щодо юридичних осіб, передбачена главою 37–1 Кримінального процесуального кодексу України, значною мірою корелює з відповідними правовими механізмами, які функціонують у правопорядках низки держав Європейського Союзу. Водночас вона істотно відрізняється від останніх за рівнем юридичних гарантій, ступенем нормативної визначеності та якістю судового контролю. Так, у Франції з 2016 року запроваджено механізм Convention judiciaire d'intérêt public (CJIP), що представляє собою форму судової угоди в інтересах суспільства. Цей інструмент, введений законом «Sapin II» від 9 грудня 2016 року, передбачає можливість досягнення домовленості між прокуратурою та юридичною особою, яка підозрюється у вчиненні корупційних злочинів, відмиванні доходів або торгівлі впливом. Особливістю CJIP є те, що така угода не вимагає визнання вини, а тому більше наближається до превентивного або регуляторного інституту, ніж до кла-

сичної кримінально-процесуальної угоди. Водночас у межах угоди юридична особа зобов'язується сплатити штраф, запровадити внутрішню комплаєнс-програму та компенсувати заподіяну шкоду. Угода підлягає обов'язковому схваленню суддею з контролю за її справедливістю та законністю, а також супроводжується публікацією рішення та звіту про її виконання (Cass. crim., 21 juin 2019, CJIP Société Google France).

У Нідерландах аналогічну функцію виконує інститут transactie – угоди про врегулювання, що укладається між прокуратурою та юридичними особами у справах економічного, податкового або корупційного характеру. Така угода передбачає сплату штрафу або інше майнове відшкодування, а у більшості випадків не потребує затвердження судом. Проте у справах, що мають суспільний резонанс або перевищують певний поріг матеріального інтересу (зокрема, 200 тисяч євро), transactie має бути публічною. Цей інститут розглядається як форма умовного припинення кримінального переслідування (Wetboek van Strafvordering, Art. 74). Незважаючи на ефективність, transactie зазнає критики з боку правничої спільноти через дефіцит прозорості й загрозу уникнення реального судового розгляду великими корпораціями. Так, угода з ING Bank у 2018 році на суму 775 мільйонів євро викликала активні дискусії щодо необхідності запровадження інституалізованого судового контролю за подібними домовленостями (van Dijk, 2019).

Італія застосовує процедуру patteggiamento, що передбачена у статтях 444–448 Codice di procedura penale. У рамках цієї моделі угода укладається між прокурором і підсудним щодо виду та розміру покарання, а її затвердження здійснюється судом, який оцінює відповідність домовленостей вимогам закону та засадам справедливого судочинства. Щодо юридичних осіб, правове регулювання здійснюється згідно з Декретом № 231/2001, що встановлює спеціальний режим адміністративної відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних, господарських та інших суспільно небезпечних діянь. Закон передбачає можливість застосування скорочених процедур розгляду справ (rito abbreviato), в межах яких можуть погоджуватися санкції, включаючи штрафи та обов'язок впровадження системи комплаєнсу.

Таким чином, в усіх трьох країнах функціонують правові механізми, що за своїм функціональним змістом є порівнюваними з українською процедурою укладення угоди про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру. Їх об'єднують спільні характеристики, зокрема чітке нормативне розмежування між процедурою визнання вини і досягненням врегулювання без визнання, публічність та прозорість процесу, наявність інституційного або судового контролю за справедливістю угоди, а також поєднання фінансової відповідальності з організаційними (комплаєнс) зобов'язаннями. Натомість українська модель, передбачена чинною редакцією глави 37-1 КПК України, характеризується злиттям процесуальної форми угоди з матеріальними наслідками відповідальності без чіткого розмежування договірного врегулювання і доказового процесу. У зв'язку з цим доцільним видається імплементація найкращих практик CJIP, transactie та patteggiamento шляхом нормативного відокремлення угоди як форми умовної відповідальності без визнання вини, запровадження чіткої процедури моніторингу виконання умов угоди, а також законодавчого закріплення ролі суду як незалежного арбітра законності, пропорційності та суспільної доцільності укладеної домовленості (Gless, 2011; Pieth & Aiolfi, 2022).

Вирішення проблем, пов'язаних із застосуванням угоди про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру у спеціальному порядку, має істотне значення як для розвитку теорії кримінального процесуаль-

ного доказування (Погорецький, 2003, с. 59065; 2–14, с. 12–25; 2015, с. 63–79), так і для удосконалення правозастосовної практики в цій сфері.

З теоретичної точки зору, дослідження цієї проблематики дозволяє переосмислити базові уявлення про природу доказування у справах, в яких фактично відсутнє змагальне доведення вини в традиційному сенсі. Особливістю угоди з юридичною особою є те, що вона передбачає погодження між сторонами щодо суттєвих обставин кримінального правопорушення без повноцінного розгляду доказів у судовому порядку. Це ставить перед процесуальною доктриною питання про межі допустимості скорочених форм доказування, критерії достатності фактичних даних для визнання зв'язку юридичної особи з правопорушенням, а також про особливості логіки доказування у разі відсутності прямої вини особи-фігуранта. Таким чином, дана форма провадження вимагає розвитку нової моделі процесуального доказування, яка ґрунтується не на класичному принципі *affirmanti incumbit probatio*, а на перевірці обґрунтованості узгоджених між сторонами положень угоди.

У практичному вимірі вирішення цих проблем сприятиме запобіганню формалізації кримінального процесу при укладенні угод, зокрема ризикам їх використання як засобу тиску, ухилення від повноцінного розслідування або прикриття непублічних домовленостей. Удосконалення правового регулювання, зокрема запровадження чітких стандартів судового контролю за відповідністю угоди вимогам закону, надання суду повноважень перевіряти не лише формальні, але й фактичні підстави укладення угоди, забезпечення участі захисника у провадженні, дозволить підвищити довіру до такого інституту і запобігти зловживанням з боку сторін. Крім того, встановлення уніфікованих критеріїв для оцінки доказового значення фактів, що є предметом угоди, сприятиме зміцненню принципу юридичної визначеності у сфері доказування, особливо з урахуванням того, що результати таких проваджень можуть мати наслідки для інших суб'єктів – зокрема, фізичних осіб, що фігурують у пов'язаних справах.

Таким чином, вирішення проблем застосування угоди з юридичною особою у спеціальному порядку прямо впливає на формування теорії доказування в умовах договірного провадження, вимагає оновлення критеріїв належності та допустимості доказів, а також посилення ролі суду як активного суб'єкта процесуального контролю, що є критично важливим для гармонізації української моделі кримінального процесу з європейськими стандартами правосуддя.

Таким чином, вирішення проблем застосування угоди з юридичною особою у спеціальному порядку прямо впливає на формування теорії доказування в умовах договірного провадження, вимагає оновлення критеріїв належності та допустимості доказів, а також посилення ролі суду як активного суб'єкта процесуального контролю, що є критично важливим для гармонізації української моделі кримінального процесу з європейськими стандартами правосуддя.

Висновки і перспективи подальших досліджень

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що укладення та розгляд угоди у кримінальному провадженні щодо застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру у спеціальному порядку становить складний інститут із власною процедурною логікою, який перебуває на стадії становлення як в аспекті правозастосування, так і в доктринальному осмисленні. Попри запозичення окремих елементів із моделі угод про визнання винуватості, ця форма правового врегулювання має низку специфічних ознак, зокрема самостійність юридичної особи як сторони угоди, особливий склад обставин, що підлягають оцінці прокурором, та відсутність стандартної системи доказування.

Установлено нормативну невизначеність у частині підстав для відмови у затвердженні угоди, нечіткість формулювань щодо виду або видів заходів, неоднозначний процесуальний статус захисника, а також потенційні ризики зловживання дискреційними повноваженнями прокурора. На цьому тлі особливої ваги набуває проблема забезпечення балансу між ефективністю провадження і дотриманням правових гарантій юридичних осіб. У цьому зв'язку важливою є також оцінка впливу цієї моделі на теорію і практику кримінального процесуального доказування. Провадження, що здійснюється у спрощеній договірній формі без повноцінного дослідження доказів у суді, актуалізує потребу в переосмисленні природи доказування у справах щодо юридичних осіб, де фактичне обґрунтування застосування заходів ґрунтується не на змагальному процесі, а на консенсусі сторін. Це вимагає розроблення нових критеріїв оцінки доказової бази, зокрема в аспекті її достатності для підтвердження зв'язку юридичної особи з суспільно небезпечним діянням, а також нової ролі суду як активного контролюючого суб'єкта, що має перевіряти обґрунтованість та добросовісність досягнутих домовленостей. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні концептуально узгодженої моделі договірної відповідальності юридичної особи в межах кримінального провадження, удосконаленні стандартів доказування у спрощених процедурах, посиленні судового контролю за змістом і підставами укладення угоди, а також у компаративному аналізі аналогічних інститутів у правопорядках Європейського Союзу з метою вироблення обґрунтованих пропозицій щодо адаптації кращих практик до національного контексту.

Подяки

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Codice di procedura penale. Artt. 444–448. Testo vigente. URL: https://www.normattiva.it/

Cour de cassation (Chambre criminelle). Arrêt du 21 juin 2019, pourvoi n° non publié. Convention judiciaire d'intérêt public conclue entre le Parquet national financier et la société Google France (CJIP « Google France «). Texte intégral disponible sur Légifrance: https://www.legifrance.gouv.fr/

Gless S. Corporate Criminal Liability: A Comparative Perspective. In: Horder J., Alldridge P. (eds.). Modern Challenges to the Criminal Law. Oxford: Hart Publishing, 2011. P. 223–242.

Главюк І.В. Кримінально-процесуальні функції: теорія, методологія та практика реалізації на основі положень Кримінального процесуального кодексу України 2012 р.: монографія. Одеса: «Юридична література», 2015. 712 с.

Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення механізмів забезпечення завдань кримінального провадження» від 16 березня 2017 року № 1950-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1950–19#Text

Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення регулювання угод про визнання винуватості у кримінальних провадженнях щодо корупційних кримінальних правопорушень та кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією» від 29 жовтня 2024 року № 4033-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4033–20#Text

Italia. Decreto legislativo 8 giugno 2001, n. 231. Disciplina della responsabilità amministrativa delle persone giuridiche. Gazzetta Ufficiale, Serie generale, n. 140, 19.06.2001. URL: https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn: nir: stato: decreto.legislativo:2001;231

Леляк О.О. Угода про визнання винуватості у кримінальному процесі України: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2015. 228 с.

Литвин О.В. Кримінально-процесуальне доказування у стадії судового розгляду: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2016. 214 с.

Лизак Я.В. Роль прокурора під час укладення угод про примирення та визнання винуватості. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2014. Вип. 1. С. 226–231.

Погорецький М.А. Докази у кримінальному процесі. Вісник прокуратури. 2003. № 2. С. 59–65.

Погорецький М.А. Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія. Харків: Арсіс ЛТД, 2002. 160 с.

Погорецький М.А. Нова концепція кримінального процесуального доказування. Вісник кримінального судочинства України. 2015. № 3. С. 63–79.

Погорецький М.А. Поняття кримінально-процесуальних гарантій. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2014. № 2 (10). URL: http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14pmakph.pdf

Погорецький М.А. Кримінальний процесуальний кодекс України: реальність та ілюзії (до 10-річчя набуття чинності). Вісник кримінального судочинства. 2022. № 1–2. С. 72–90.

Погорецький М. Теорія кримінального процесуального доказування: проблемні питання. Право України. 2014. № 10. С. 12–25.

Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод» від 11.12.2015 № 13. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013740–15#Text

Трекке А.С. Кримінальне провадження на підставі угоди про визнання винуватості: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.09. Ірпінь, 2018. 247 с.

Тюрін Г.Є. Організаційно-правові основи участі прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2017. 250 с.

Холодило П.В. Кримінальне провадження на підставі угод про визнання винуватості: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2017. 296 с.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651–17#Text

Pieth M., Aiolfi G. Negotiated Justice and Corporate Crime: The Role of the OECD Anti-Bribery Convention. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2022. 208 p.

van Dijk M. De schikking met ING: een juridisch en maatschappelijk debat. Nederlands Juristenblad. 2019. Nr. 11. P. 768–775.

Wetboek van Strafvordering. Artikel 74. Officiële publicatie via Overheid.nl. URL: https://wetten.overheid.nl/BWBR0001903/

REFERENCES

Criminal Procedure Code. (n.d.) Articles 444–448. Current text. URL: https://www.normattiva.it/.

Court of Cassation (Chambre criminelle). (2019) Judgment of 21.06.2019, appeal no. unpublished. Public interest agreement concluded between the National Financial Prosecutor's Office and Google France (CJIP «Google France»). Full text available on Légifrance: https://www.legifrance.gouv.fr/.

Gless S. (2011) Corporate criminal liability: a comparative perspective. In: Horder J., Alldridge P. (eds.). Modern challenges to the criminal law. Oxford: Hart Publishing. 223–242.

Glovyuk I.V. (2015) Criminal procedural functions: theory, methodology and practice of implementation based on the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine 2012: monograph. Odesa: Yurydychna literatura. 712.

Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine to Improve the Mechanisms for Ensuring the Tasks of Criminal Proceedings». (2017) Law of 16.03.2017 No. 1950-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1950–19#Text.

Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal Code of Ukraine and the Criminal Procedure Code of Ukraine to Improve the Regulation of Plea Agreements in Criminal Proceedings for Corruption Criminal Offenses and Criminal Offenses Related to Corruption». (2024) Law of 29.10.2024 No. 4033-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4033–20#Text.

Italy. (2001) Decreto legislativo 8 giugno 2001, n. 231. Disciplina della responsabilità amministrativa delle persone giuridiche. Gazzetta Ufficiale, Serie generale. 140 (19.06.2001). URL: https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn: nir: stato: decreto.legislativo:2001;231.

Lelyak O.O. (2015) Plea agreement in criminal proceedings of Ukraine: dissertation … candidate of law: 12.00.09. Kyiv. 228.

Lytvyn O.V. (2016) Criminal procedural evidence at the stage of trial: dissertation … candidate of law: 12.00.09. Odesa. 214.

Lyzak Ya.V. (2014) The role of the prosecutor in concluding plea agreements. Scientific Bulletin of the Kherson State University. Series «Legal Sciences». 1. 226–231.

Pohoretsky M.A. (2003) Evidence in criminal proceedings. Bulletin of the Prosecutor's Office. 2. 59–65.

Pohoretsky M.A. (2002) Criminal procedural legal relations: structure and system: monograph. Kharkiv: Arsis LTD. 160.

Pohoretsky M.A. (2015) A new concept of criminal procedural evidence. Bulletin of Criminal Procedure of Ukraine. 3. 63–79.

Pohoretsky M.A. (2014) The concept of criminal procedural guarantees. Journal of the National University «Ostroh Academy». Series «Law». 2 (10). URL: http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14pmakph.pdf

Pohoretsky M.A. (2022) Criminal Procedure Code of Ukraine: reality and illusions (to the 10th anniversary of entry into force). Bulletin of Criminal Procedure. 1–2. 72–90.

Pogoretsky M. (2014) Theory of criminal procedural evidence: problematic issues. Law of Ukraine. 10. 12–25.

Resolution of the Plenum of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases. (2015) «On the practice of courts conducting criminal proceedings based on agreements» of 11.12.2015. 13. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013740–15#Text.

Trekke A.S. (2018) Criminal proceedings based on a plea agreement: dissertation … candidate of law: 12.00.09. Irpin. 247.

Tyurin G.E. (2017) Organizational and legal foundations of the prosecutor's participation in criminal proceedings based on agreements: dissertation … candidate of law: 12.00.09. Kharkiv. 250.

Kholodilo P.V. (2017) Criminal proceedings based on plea agreements: dissertation … candidate of law: 12.00.09. Kyiv. 296.

Criminal Procedure Code of Ukraine. (2012) Law of Ukraine dated 13.04.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651–17#Text.

Pieth M., Aiolfi G. (2022) Negotiated justice and corporate crime: the role of the OECD Anti-Bribery Convention. Cheltenham: Edward Elgar Publishing. 208.

van Dijk M. (2019) De schikking met ING: een juridisch en maatschappelijk debat. Nederlands Juristenblad. 11. 768–775.

Netherlands. (n.d.) Wetboek van Strafvordering. Artikel 74. Officiële publicatie via Overheid.nl. URL: https://wetten.overheid.nl/BWBR0001903/.

UDC: 343.13

Oleg Yuriyovych Tatarov – Doctor of Law,
Professor,
Deputy Head of the Office of the President of Ukraine
Kyiv, Ukraine
https://orcid.org/0000-0001-8491-4931

Procedural Guarantees of Legal Entities in the Conclusion of Agreements in Criminal Proceedings: National Experience and European Context

The article presents a comprehensive study of the legal nature, content, and procedural features of the conclusion and judicial review of an agreement in criminal proceedings concerning the application of criminal-law measures to a legal entity under the special procedure provided for in Chapter 37–1 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. Based on the analysis of the updated legislation, particularly Law of Ukraine No. 4111-IX of December 4, 2024, it is substantiated that the newly introduced form of agreement constitutes an important component of modern procedural compromise in criminal justice. However, its implementation requires a proper balance between the public interest and the protection of business entities' rights. The article pays special attention to the procedural status of the legal entity as a party to the agreement, elaborating its right to representation, right to defense, and procedural autonomy, as well as delineating the powers of the representative and defense counsel, emphasizing the importance of voluntariness in the legal entity's expression of will when concluding the agreement. It is established that the absence of clear guarantees in the current edition of the Criminal Procedure Code regarding the participation of defense counsel at certain stages of the proceedings, restrictions on access to case materials, and the possibility for the prosecutor to conclude an agreement based solely on the formal presence of a «representative» of the legal entity, pose risks of formalized approval of sanctions without proper legal assessment. It is

argued that effective realization of a legal entity's right to defense requires statutory guarantees of its access to qualified legal assistance regardless of how the representative is determined. The content of the agreement, the procedure for its initiation, and the stages of pre-trial and trial consideration are examined with an emphasis on the necessity of judicial review to ensure fairness, voluntariness, and legality. The study concludes that the lack of a legislatively defined list of grounds for the court's refusal to approve an agreement, the insufficiently clarified meaning of the concept of «public interest,» and the vague regulation of cooperation between the legal entity and the prosecution side threaten the implementation of the principles of legal certainty and equality of arms. Drawing on the analysis of the French model of Convention judiciaire d'intérêt public (CJIP), the Dutch transactie mechanism, and the Italian patteggiamento procedure, the article justifies the need to implement certain institutional safeguards into Ukrainian legislation that would provide a higher standard of protection for legal entities, particularly regarding mandatory participation of defense counsel, clear judicial control over the voluntariness of the agreement, and institutionalized monitoring of its implementation. The conclusions include proposals for amending Articles 483–17, 483–18, and 483–19 of the Criminal Procedure Code of Ukraine to ensure proper normative regulation of procedural guarantees for legal entities under the special procedure.

Keywords: *agreement, legal entity, criminal proceedings, criminal-law measures, special procedure, representative, defense counsel, prosecutor, judicial review, public interest, Chapter 37–1 of the Criminal Procedure Code of Ukraine.*